

ואפילו בכסף אין יכול למכור לגוי.⁽⁹⁾

אמרי בני הישיבה ליישב:

וכי לאו קל וחומר הוא, אם גופו של הישראל קנה הגוי, ממונו של ישראל לא כל שכן שיקנה הגוי.

ואכתי מקשינן: אימא, והרי שמא בא הכתוב לומר: כי תמכור ממכר לגוי, עד דאיכא תרתני כסף ומשיכה, אבל כסף לבד אינו קונה.

ומשנינן: וכי לאו קל וחומר הוא שיהא די

משיכה, ואפשר דאין הכי נמי, וקונה הוא גם במשיכה ולא בכסף!].?

9. הנה רש"י לעיל גבי ישראל שקנה מגוי, מפרש "כלל כלל לא", שאין הכוונה לומר שאינו קונה כלל, אלא בחצר יקנה, אבל כאן לא הזכיר רש"י כן. ומכל מקום נקט מהרי"ט אלגאזי [יז ג] דלפי פירוש רש"י שפירש לעיל "כלל כלל לא" דמכל מקום בחצר קונה, הרי שלשיטתו, הוא הדין הכא הכוונה היא שהגוי קונה מן הישראל בחצר. ותמה על זה, שהרי גוי אין לו דין קנין חצר, ומשום דחצר משום שליחות איתרבאי [ראה סוגיית הגמרא בבבא מציעא י ב, וראה במהריט"א שם בארוכה], והרי אין שליחות לגוי, וכסברת הגמרא בבא מציעא שם לענין קטן, דכיון שאין לו שליחות אינו קונה בקנין חצר!?

והאריך שם בענין קנין חצר לגוי, וכן האריך בזה בקצות החושן קצד ג, והביאו שם את דברי הרא"ש בתחילת המסכת סימן ב, דכשבא להקנות לגוי כדי ליפטר מן הבכורה "שיקבל מן הגוי פרוטה, ויקנה לו מקום שהבהמה עומדת שם, ויקנה לו אוזן הבהמה". וראה בדבריהם, דבדברי הרא"ש היה אפשר לפרש שאין כוונתו לקנין חצר אלא לקנין אגב, כמו שהביאו שם משם בעל "ברכת הזבח", או שמא כוונתו היא לקנין משיכה, כמו שהעיר בקצות החושן שם [ראה שם]. אלא שכבר הוכיחו שניהם מסוגיית הגמרא בעבודה זרה עא ב, שהגוי קונה בחצר, שהרי מבואר שם דקונה הוא בכליו, ראה

דבריהם.

ומהרי"ט אלגאזי הסיק בישוב הענין, דגוי קונה בחצר, משום שאם כי אין שליחות לגוי מכל מקום גוי משלח את הגוי, והוא הדין את חצירו. ובקצות החושן מבואר באופן אחר הטעם שיכול גוי לשלח את חצירו, ראה שם, ומה שכתב על דבריו בנתיבות המשפט בתחילת סימן ר'.

ובקהלות יעקב סימן טו כתב, דמן הגמרא עצמה מוכח כאן שהגוי קונה בחצר, שהרי אי אפשר לפרש דמה שאמרו "כלל כלל לא" היינו שאין הישראל מוכר מטלטלין לגוי כלל, שהרי מקרא מלא הוא גבי נבילה "לגר אשר בשעריך תתנה ואכלה, או מכור לנכרי", הרי ששייך מכירת מטלטלין מישראל לגוי, ובהכרח לפרש שמכל מקום בקנין חצר יכול הוא למכור. [ויש להעיר בדבריו: א. מנין שבחצר ימכרו לו, שמא ימכור לו באגב (אם אגב דאורייתא הוא, ראה קצות החושן שם), או יתנונו בידו. ב. לפי התוספות חיצוניות המפרשים לעיל "כלל כלל לא" דהיינו כפשוטו, משמע ודאי דגם כאן מפרשים הם כפשוטו, שאין יכול למכור כלל לגוי, שהרי כך מפרשים הם את מה שמיישבת הגמרא "גופו קני ממונו לא כל שכן", דהיינו: שאי אפשר שלא יוכל למכור את ממונו לגוי כלל, ולכן אין לומר "ישראל מישראל יוכיח", וכמבואר כל זה בהערות לעיל].

ובעיקר הקושיא שהקשו האחרונים: הרי אין שליחות לגוי, כתב שם לפרש, שאם כי הגוי אינו בתורת שליחות, היינו דוקא שאינו יכול למנות